

י"ד סי' מא) הסביר הדבר, משום דלפעמים מחמת עגינות זמן רב יכולין לבוא לידי מחלה מסוכנת אשר ימות בו או יצא מדעתו כמו ששמענו וראינו. וכתב דאפשר דמהאי טעמא הקילו חז"ל כל כך משום תקנת עגונות עיי"ש.

דף קכ"ב ע"ב

בגמ': פונדקית עובדת כוכבים היתה ומסיחה לפי תומה היתה זה מקלָו וזה תרמילָו.

בשו"ת ריב"ש (סי' קנ"ה) כתב לחדש דמילתא דעבידא לאגלווי לא אמרינן להאמין פסולי עדות, רק בדבר שעשוי לגלות תיכף, כגון בעדי קידוש החודש, שיכול להתודע בקרוב, אבל במעידים שמת פלוני, לא הוה מילתא דעבידא לגלווי, שאינו מוכרח שיתגלה מיד, דילמא הלך הבעל למרחקים ולא יבא בקרוב ע"ש.

בשו"ת חבצלת השרון (אה"ע סי' נ"ט) תמה על דבריו מהא דלמד הכא דמסל"ת נאמן, והא הכא דהפונדקית אמרה זה קברו, והרי כתב בשו"ת כנסת יחזקא' (הובא בפתחי תשובה י"ד סי' שס"ג) דמותו לפתוח קבר המת כדי להעיד עליו ולהתיר אשתו, וא"כ הו"ל מילתא דעבידא לגלווי תיכף, ואיך נלמד מזה דמסל"ת נאמן בגוי, וכתב דע"כ צ"ל דאיירי אחר ג' ימים שכבר נשתנה צורתו ואין מכירין אותו.

ועיין עוד מש"כ שם בסי' ל"א וסי' נ"ה ביישוב קושיא זו.

★★

בגמ': אין בודקין עדי נשים בדרישה וחקירה כו' כיון דאיכא כתובה למשקלָ כדיני ממונות דמי.

הגאון ר' איצ'לה פונביז'ר בספרו שו"ת זכר יצחק (סי' י"ב) כתב דלכא"ו הסברא כאן תמוה מאוד, דהרי בעצם לא הי' מועיל עדי מיתה שתטול כתובתה, רק משום דדרשינן מדרש כתובה שכשתוכל להנשא לאחר תטול כתובה, וכדאייתא לעיל (קי"ז ע"א), וכיון שיכולה להנשא לאחר ע"י העדאת עד אחד, ממילא הרי היא נוטלת כתובה, וא"כ כיון דשורש נטילת כתובתה היא מחמת שמתרת להנשא לאחר, איך יתכן להקל לגבי דרישה וחקירה כיון שנוטלת כתובתה, אדרבה היינו צריכין לומר שכיון שצריכה דרישה וחקירה לגבי להנשא לשוק, ממילא ה"ה לגבי מה שמסתעף ממנה, דהיינו לגבי שתטול כתובתה.

במשנה: מעשה באחד שעמד על ראש ההר ואמר איש פלוני בן פלוני ממקום פלוני מת, הלכו ול"א מצאו שם אדם והשיאו את אשתו. ושוב מעשה בצלמון באחד שאמר אני איש פלוני בן איש פלוני נשכני נחש כו'.

בשו"ת חתם סופר (אה"ע ח"א סי' ע"ג) העיר מ"ש דברי שא נקט איש פלוני וכו' "ממקום פלוני" ובסיפא נקט רק איש פלוני בן פלוני ולא נקט ממקום פלוני. וברמב"ם (פי"ג גירושין הכ"ג) הביא עובדא הב' והוסיף ממקום פלוני וע"ש בכס"מ הלכה כ"ד שהביא ממהרי"ק דהרמב"ם כתב דאיירי שהלכו לזה שנשכו נחש ומצאוהו שנשתנה ולא הכירוהו ותלינן שנשתנה מראיתו ע"י נשיכת הנחש, וכיון שיש כאן ריעותא גדולה דלא הכירו אותו, בעינן שיאמר גם ממקום פלוני יצא, אי לאו הכי היה לנו לתלות בשני יוסף בן שמעון ואחר הוא.

ולפ"ז מיושב משנתנינו, דברי שא שיש ריעותא גדולה שלא מצאו שם שום אדם, בעינן שיאמר גם שם המקום, אבל בסיפא יל"פ דאיירי שהלכו לשם ולא מכירים האדם הזה, ולא איירי שהכירו האדם וראו שנשתנה מראיתו, ולכן סגי כשיאמר אני פב"פ ולא בעי להזכיר שם מקומו.

★★

בגמ': ודלמא שד הוי כו' אמר לי יונתן שידה בבואה אית לָהו, בבואה דבבואה לית לָהו.

בע"ז (דף מ"ח ע"ב) איתא דצל של ע"ז אסור בהנאה אבל צל צלה מותר בהנאה. וכתב הגר"י ענגיל ז"ל (בית האוצר א-ד' אות י"ד) דהיינו טעמא כדאמרינן הכא דשדים לית להו בבואה דבבואה, הרי דבדבר שאינו מציאות אמיתי יש לו רק צל ולא צלה של צל, וה"נ לגבי טומאת ע"ז שאין לה אחיזה במציאות ורק כקוף לפני בני אדם, לכן יש לה רק צל ולא צלה של צל.

★★

ברש"י ד"ה בשעת הסכנה.

שאדם מסוכן וכו' והכא כמו שעת הסכנה דמיא, שאם לא תאמין לזה לא תמצא אחר ותשב עגונה עכ"ל.

בשו"ת בן פורת להגאון ר' יוסף ענגיל זצ"ל הוכיח מדברי רש"י אלו שעגינות חשיב כסכנה. ובדבר יהושע (ח"ג